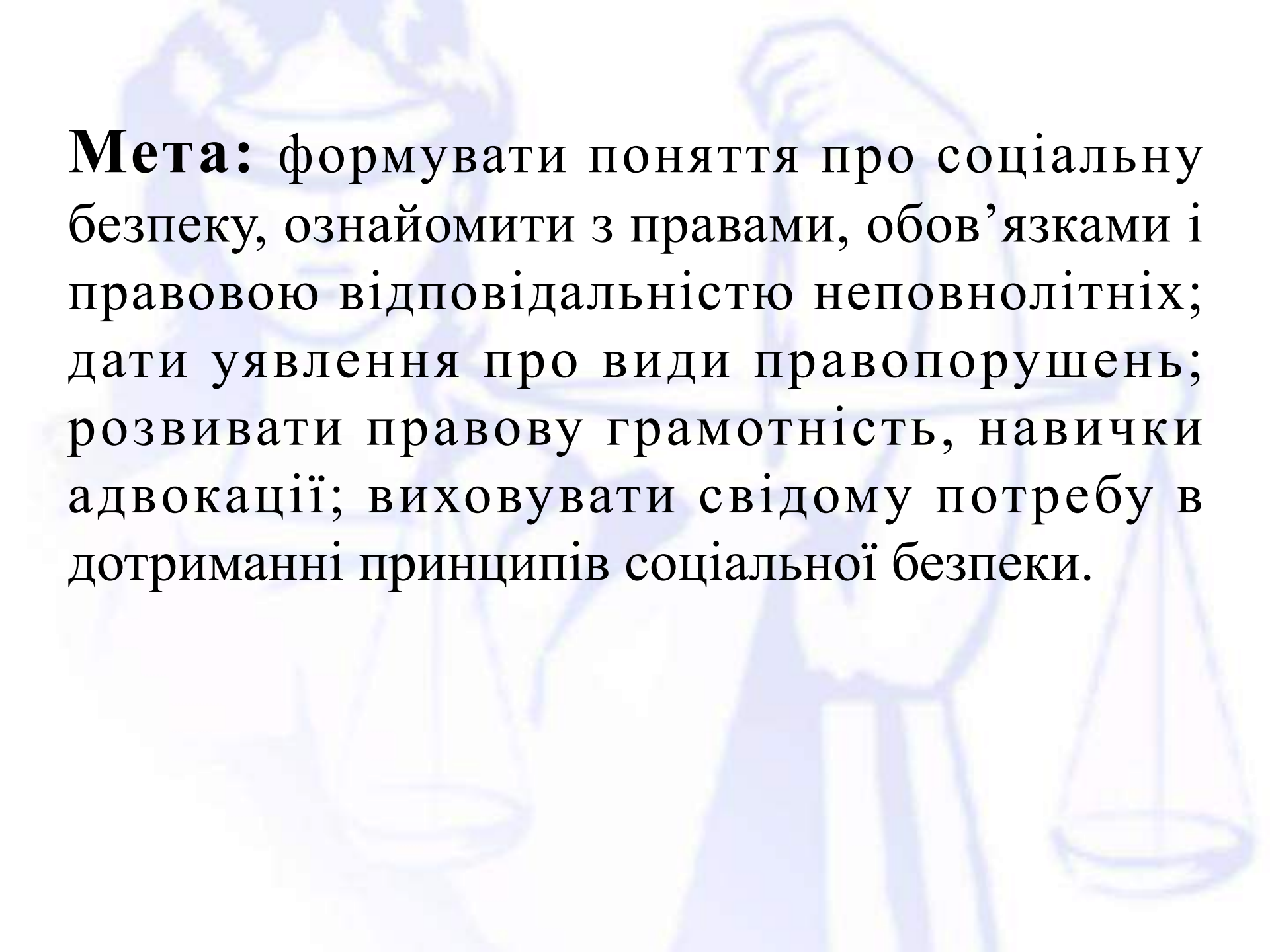

Дата: 02.05.2025 р. Урок: Основи здоров'я
Клас: 8-А

ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НЕПОВНОЛІТНІХ. ПРАВопорушення та ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НИХ

- *Твоє право не повинно порушувати права іншої людини*

Мета: формувати поняття про соціальну безпеку, ознайомити з правами, обов'язками і правовою відповідальністю неповнолітніх; дати уявлення про види правопорушень; розвивати правову грамотність, навички адвокації; виховувати свідому потребу в дотриманні принципів соціальної безпеки.

Пригадайте випадки, коли ви порушили правила поведінки вдома, у школі або інших громадських місцях.

Проаналізуйте:

- ⦿ Що конкретно сталося?
- ⦿ Що ви відчували, порушуючи правила?
- ⦿ Які наслідки мали ці порушення?
- ⦿ Як ви діятимете наступного разу у подібних ситуаціях?

А чи задумувались Ви, що більшість
життя людини підпорядковується
певним правилам?

Вправа. Аргументуй!

*На кожен аспект життя людини навести приклад
правил, яким він підпорядковується.*

Наприклад,

Ранкова гігієна – стандарти якості води;

Перехід вулиці – Правила дорожнього руху;

Проїзд в громадському транспорті - ...

Привітання з вчителем -

Покупка якісного продукту в магазині – ...

Перерва між уроками –

Робота за комп'ютером –

ПРАВИЛА ТА ЗАКОНИ

- ⦿ **Правила** – це норми суспільного життя, що визначають дії людей, організацій, колективів у певних життєвих ситуаціях.

Ці правила можуть бути офіційними – Правила поведінки у громадських місцях; Правила проїзду у транспорті, правила етикету тощо.

Або ж бути «неписаними» - правила ввічливого спілкування, правила в родині, компанії.

- ⦿ **Закони** – це нормативно-правові документи, які регулюють найважливіші питання суспільного устрою держави та її громадян.

Приймаються на офіційному найвищому рівні держави.

Мають найвищу юридичну силу. Всі решта державних документів підпорядковуються Законам України.

ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ УКРАЇНИ

○ За дотриманням Правил та Законів слідкують правоохоронні органи України. До них належать:

○ Поліція

Суд

○ Адвокатура

Прокуратура

!!! *Уважно прочитайте їхні види та функції, які вони виконують.*

Поліція

- ❖ місцева
- ❖ адміністративна
- ❖ кримінальна
- ❖ фінансова
- ❖ прикордонна
- ❖ військова

- ❖ захищає безпеку, життя, здоров'я, права і свободи громадян
- ❖ забезпечує громадський порядок
- ❖ захищає державну і приватну власність
- ❖ забезпечує безпеку дорожнього руху

Суд

- ❖ Конституційний Суд України
- ❖ Верховний Суд України
- ❖ місцеві суди
- ❖ адміністративні суди
- ❖ господарські суди
- ❖ апеляційні суди

- ❖ захищає гарантовані Конституцією права і свободи громадян, організацій і держави
- ❖ визначає осіб, винних у правопорушеннях, і призначає покарання за них
- ❖ визначає відповідність правових актів Конституції України

Прокуратура

- ❖ Генеральна Прокуратура України
- ❖ прокуратури областей, міст, районів
- ❖ військові прокуратури

- ❖ представляє інтереси громадян або держави в суді у випадках, визначених законом
- ❖ наглядає за дотриманням законів

Адвокатура

- ❖ юридичні консультації, контори, фірми
- ❖ адвокатські колегії та асоціації
- ❖ адвокати, які займаються адвокатською діяльністю індивідуально

- ❖ консультує з правових питань
- ❖ представляє інтереси громадян у судах
- ❖ надає юридичну допомогу підприємствам, установам, організаціям
- ❖ дбає про дотримання законності, забезпечення прав і свобод своїх клієнтів

Якщо людина порушила встановлені Закони чи Правила, завдала шкоди громадянам чи державі, вона вчинила

ПРАВОПОРУШЕННЯ - ЦЕ ДІЇ, ЯКІ ПОРУШУЮТЬ ПРАВА, ГАРАНТОВАНІ КОНСТИТУЦІЄЮ ДЕРЖАВИ

В таких випадках для людини настає правова відповідальність.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ - ЦЕ ВИЗНАЧЕНІ ЗАКОНОМ ДІЇ ЩОДО ПОРУШНИКІВ ЗАКОНУ, ЯКІ ВСТАНОВЛЮЮТЬСЯ ВІДПОВІДНО ДО ВИДІВ ПРАВОПОРУШЕНЬ ТА ЗАСТОСОВУЮТЬ ДО ПОРУШНИКІВ З МЕТОЮ ПОКАРАННЯ ТА ЗАПОБІГАННЯ ПОВТОРНОГО СКОЄННЯ.

Слово «відповідальність» означає ще і необхідність обов'язково відповідати за власні дії та вчинки.

**ВАРТО
ЗНАТИ**

**Незнання закону
не звільняє від
відповідальності**

- ◎ Розрізняють такі види правопорушень:
- дисциплінарні проступки (пропуск занять без поважної причини);
 - цивільно-правові або майнові правопорушення (пошкодження чужого майна);
 - адміністративні правопорушення (порушення Правил дорожнього руху);
 - кримінальні правопорушення (крадіжки, нанесення тілесних ушкоджень). Їх ще називають **злочинами**.

◎**Проступок** - це порушення правил поведінки; зухвала поведінка.

◎**Правопорушення** - це порушення закону, за яке передбачено покарання для дорослих і підлітків з шістнадцятирічного віку.

◎**Злочин** - це серйозне порушення закону дорослими людьми або неповнолітніми, які досягли віку притягнення до кримінальної відповідальності.

ДИСЦИПЛІНАРНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ (ПРОСТУПКИ) ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НИХ

Дисциплінарні проступки

Спізнення на урок чи на роботу, порушення дисципліни чи правил поведінки у школі, пропуск занять без поважної причини, порушення службових обов'язків тощо.

Дисциплінарна відповідальність: зауваження, попередження, запис у щоденнику, виклик близьких дорослих до школи, догана, звільнення з посади.

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ (МАЙНОВІ) ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НИХ

- ◎ Відповідальність настає з 14 років.

Цивільно-правові (майнові) правопорушення

Пошкодження чи знищення чужого майна, моральна шкода, завдана людині у зв'язку з пошкодженням чи знищенням її майна.

Цивільно-правова відповідальність: штраф, відшкодування збитків.

АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НИХ

- Відповідальність настає з 16 років.

Адміністративні порушення

Порушення Правил дорожнього руху, правил поведінки у громадських місцях, несплата за проїзд у транспорті тощо.

Адміністративна відповідальність: офіційні попередження, штраф, позбавлення спеціальних прав (наприклад, посвідчення водія), громадські або виправні роботи, адміністративний арешт до 15 діб.

КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ (ЗЛОЧИНИ) ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НИХ

- Настає з 16 років. а за тяжкі й особливо тяжкі злочини (вбивство, умисне заподіяння тілесних ушкоджень, згвалтування, пограбування, розбій) наразі починається з 14 років!
- Більшість підлітків, скоюючи правопорушення або злочини, навіть не підозрюють про те, що вони повною мірою відповідають за свої дії.

Кримінальні правопорушення, або злочини

Крадіжки, неодноразові хуліганські дії, вимагання речей чи грошей, нанесення тілесних ушкоджень та інші тяжкі правопорушення. До кримінальних правопорушень відносять також навмисне пошкодження чи знищення чужого майна в особливо великих розмірах. Наприклад, виведення з ладу газопроводу, мережі електропостачання, залізничної колії, підпал майна, лісових масивів.

Кримінальна відповідальність: штраф, громадські або виправні роботи, заборона здійснювати певну діяльність, арешт, обмеження волі, позбавлення волі тимчасово чи довічно.

Переглянь відео “Кримінальна відповідальність неповнолітніх”

<https://www.youtube.com/watch?v=50Mjx1g0uhk>

Види покарань, які можуть бути застосовані до неповнолітнього:

Штраф

Арешт

Позбавлення
волі на певний
строк

Громадські роботи

Виправні роботи

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ

Неповнолітні — особи, яким не виповнилося 18 років. Законом визначено, що людина підпадає під кримінальну відповідальність з 16 років, а за тяжкі злочини, небезпека яких зрозуміла навіть підліткам, кримінальна відповідальність настає з 14 років. Проте вона відрізняється від кримінальної відповідальності повнолітніх, адже здебільшого має на меті не покарання, а виховання.

Вправа. Життєвий досвід.

Прочитайте інформацію на с. 108 підручника та ознайомтеся з своїми правами, обов'язками та відповідальністю за власні дії.

П'ЯТЬ ГОЛОВНИХ ПРИНЦИПІВ, ЯКИМИ ВАРТО КОРИСТУВАТИСЯ ПРИ СПІЛКУВАННІ З ПРАЦІВНИКАМИ ПОЛІЦІЇ

П'ЯТЬ “НЕ” :

- 1 Не провокуй
- 2 Не ображай
- 3 Не тікай
- 4 Не бійся
- 5 Не вір

Це принципи універсальні, незалежно від того, з ким саме спілкується підліток: з інспектором ДАЇ, оперативним працівником чи дільничним інспектором. **Чемність, спокій, впевненість у собі:** при такому поводженні ризик наразитися на неприємності є мінімальними.

Якщо тебе затримала поліція

Якщо вас затримує поліція, не чинить опір!

Повідомте свої дані: ПІБ, контакти батьків, наголосіть, що ви неповнолітній.

Вимагайте негайно повідомити батьків, родичів чи піклувальників про затримання.

Запитайте про причину затримання.

Адміністративне затримання (за проступок, а не за підозрою в скоєнні злочину) не може тривати довше 3-х годин.

Поліція має право допитувати неповнолітніх тільки у присутності їхніх законних представників — батьків, усиновлювачів, піклувальників чи інших осіб, визначених законом.

Якщо правоохоронці вчиняють проти підлітка незаконні дії, йому слід повідомити про це батьків чи піклувальників за першої ж зустрічі, звернутись до медичних працівників.

ЗАПАМ'ЯТАЙ

1. Твоє право не повинно порушувати право іншої людини!
2. Немає прав без обов'язків.
3. У всіх життєвих ситуаціях керуйтеся законодавством України.
4. Не робіть того, чого не слід робити.
5. Не беріть на себе чужу провину.

Вправа. Визначити кожному праву людини відповідний обов'язок. *Відповідності записати в зошит.*

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

Права

1. Всі діти мають право на життя.
2. Всі діти рівні у своїх правах
3. Особлива турбота – дітям – інвалідам
4. Усі діти мають право на повноцінне харчування
5. Усі діти мають право на відпочинок і дозвілля
6. Усі діти мають право на освіту
7. Особлива турбота – дітям, які перебувають у конфлікті з законом
8. Діти мають право вільно висловлювати свої погляди
9. Особлива турбота – дітям без сімей
10. Всі діти мають право на медичну допомогу
11. Всі діти мають право на вільне спілкування
12. Жодну дитину не можна примусово залучати до праці
13. Всі діти мають право на інформацію
14. Жодну дитину не можна ображати або принижувати
15. Усі діти мають право на любов і турботу

Обов'язки

- А. Поважати і любити своє оточення. Ставитися до них так, як би ми хотіли, щоб ставились до нас
- Б. Поважати близьких та друзів. Не принижувати гідності кожної людини.
- В. Бути толерантним до таких людей. Поважати і допомагати їм
- Г. Дотримуватися режиму харчування.
- Д. Дотримуватись правил моральної етики; організовувати дозвілля так, щоб воно приносило користь
- Е. Сумлінно навчатись, старанно виконувати домашні завдання
- Є. Намагатись не створювати ситуації, які призводять до порушення закону
- Ж. Поважати своє оточення. Давати нагоду кожному висловлювати свої думки.
- З. Цінувати і дбати про своє здоров'я. Виконувати приписи лікарів у разі потреби
- Й. Поважати співрозмовників. Коректно і тактовно висловлювати свої думки
- К. З повагою ставитися до людей, які піклуються про нас
- Л. Виконувати роботу, яка не завдає шкоди здоров'ю.
- М. Самостійно знаходити інформацію в різноманітних джерелах
- Н. Не ображати і не принижувати оточуючих
- О. Дотримуватись норм і правил поведінки, прийнятих у суспільстві

ДАЙТЕ ВІДПОВІДІ НА ПИТАННЯ

1. З якого віку особа може притягуватися до адміністративної відповідальності:
1) з 15 років; 2) з 16 років; 3) з 17 років.
2. Про місце перебування особи, затриманої за вчинення правопорушення повідомляються:
1) родичі правопорушника; 2) адміністрація навчального закладу; 3) нікого не повідомляють.
3. На який строк, особу може бути затримано за вчинення адміністративного правопорушення:
1) на строк до 3-х діб; 2) не більше як на три години; 3) на строк до 10 діб.
4. Інтереси неповнолітньої особи, яку затримали за вчинення правопорушення, представляють:
1) органи опіки та піклування; 2) будь-хто з родичів неповнолітнього; 3) батьки, усиновителі, опікуни, піклувальники.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

- Опрацювати матеріал підручника щодо вивченої теми.
- Підготувати інформаційне повідомлення «Соціальна безпека», використавши для цього додаткові інформаційні джерела. Свою роботу надішліть на платформу HUMAN або на електронну адресу вчителя ndubacinskaa1@gmail.com.

